

פינת הלשון

כשם שנהגנו זה יותר משנה, גם הפעם נתיחס למספר ביטויים ומונחים לועזיים ולפשרם העברי. בודאי שמתם לב לכך, שאנו בוחרים מונחים שמשמשים בהם לעתים קרובות במאמרים שמופיעים ב"משק הבקר והחלב".

למשל, מרבים לומר **קריטריון** (kritérion) בהטעמת ההברה האחרונה כנהוג בעברית המודרנית; זה נשמע יותר חשוב והחלטי, אם גם נדמה לי שבמקור היווני מטעימים את ההברה השניה, דבר שמקנה למילה ניגון יותר יס־תיכוני. מקורה היווני של המילה מ־Krités (שופט) או מ־krinēin (לשפוט, להחליט). תירגומה האנגלי של קריטריון (standard of judging, test, rule) or measure) מתיחס למושג ככלי מודד אליו משווים עובדות, נהלים, התנהגויות, הצעות ודיעות, לצורך אימותן או הכחשתן. לכן, בעברית נדייק אם נאמר **אמת־מידה**. תנסו ותיוכחו בצליל הנאה.

לאחרונה היינו עדים ליוכוחים נוקבים עם משרדי הממשלה בקשר לקביעת המכסות. נציגונו טענו כמובן ובצדק, שהענף לא יוכל וגם לא ירצה להתחרות במחירי **דמפינג** (דלת פתוחה) של חלב ומרכיביו שמקורו באירופה ובעוד יבשות. המילה גזורה מן הפעל האנגלי to dump = לזרוק, להשליך, בעוד ש־העצם dump רוצה לומר מצבור (של אשפה, תחמושת, וכו'). מכאן, שהמונח dumping בהקשר הכלכלי רוצה לבטא את זריקתם לשוק של עודפי מוצר מסויים בלא שים־לב למחירים הכלכלי/מסחרי. מִטְבַּע הדברים, רק ממשלות של מדינות עשירות מסוגלות לנהוג כך, בקנותן את המוצר (חלב, חמאה וכדומה) מן החקלאים שלהם תוך סיבסוד כבד וזריקתו לשוקי חוץ אפילו תוך ספיגת גרעונות ניכרים. בצורה זו, המדינות הללו מסוגלות להציף את השווקים שמחוצה להן במוצרים זולים בהרבה מן הייצור המקומי. לכן, בעברית אנו מכנים מחירים אלה **מחירי הֶצָף**, ובצדק.

בופר (buffer) הינו חומר אשר שומר על רמת

החומציות של תמיסות, אליהן הוסיפוהו לצורך זה. לאחרונה דובר לא מעט על השימוש בחומרים כאלה, בצורת סודה־שתיה או תחמוצת־מגנזיום למשל, כדי לשמור על אחוז שומן סביר בחלב פרותינו, כשהן ניזונות על מזון מרוכז רב. הבופרים אמורים לשמור על רמת חומציות סבירה בכרס הבהמה. את תיאור הפעולה הכימית אנו משאירים לבעלי מקצוע; הובטחה לנו סקירה ממצה של הנושא על ידי אחד מטובי חוקרינו, נפרסמה ב"חקר ומעש" הקרוב. כאן יש לנו ענין עם המונח. בעברית מקובל המונח **חומר התרסה**, או מתריס.

העורך

מכתבי קוראים

20.5.85

לכבוד מערכת "משק הבקר והחלב"

שלום רב,

להלן תגובתי למאמרו של אבישי רם מקיבוץ ברקאי – "בנית מכון חליבה – שיקולים לתיכנון" (משק הבקר והחלב מחודש אפריל).

אבישי קובע עובדות ומכריז הכרזות שרק לחלק קטן מהם יש כיסוי. לדובן אין אחיזה במציאות ואין לקבלן ולאמצן.

נכון ש"המכון חייב לשרת את הרפתן ולא להפך". עובדה היא ש"במכון חולבים 365 יום בשנה ולא חשוב אם חם או קר, גשם או חמסין". כמו כן מקובל ש"רמת הרווחה במכון החליבה היא אחד היסודות לגיבוש צוות יציב וקבוע ברפת", למרות שלא ידוע לי שנעשו מחקרים בנושא זה. אני מכיר מספר צוותים מגובשים וקבועים, יחסית כמובן, על אף התנאים הקשים במכון, אבל אלה יוצאים מן הכלל שאינם סותרים את הכלל.

בניגוד לאבישי, אני בטוח, שמהנדס שלא ראה פרה מעולם, אינו יכול לתכנן בהצלחה מכון חליבה לפרות. יש לזכור שבמכון החליבה, נוסף לחמשת או ששת הרפתנים המתפעלים אותו במשך היום, עוברות בו גם מאות פרות כל יום –